

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—. ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za izjemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Zumer S.:

Od spodaj navzgor

Veliko se govori in piše o zbolšanju gospodarskega položaja naših delovnih stanov. Pa kakor da bi marsikdo ne hotel razumeti, se večkrat napačno razlaga to kočljivo in za današnje čase zelo pereče vprašanje.

Moralna in gospodarska propast družbe je prišla od zgoraj navzdol. Kapitalizem, ki je najprej sproletiziral delavske vrste, je nujno povzročil tudi gospodarsko propast vsega malega človeka. Ker delavec ni imel stalnega zaslužka, niti najpotrebnejše in zadostne plače za svoje delo, je povsem razumljivo, da ni mogel kupovati niti od kmeta poljskih pridelkov, kot bi jih sicer ob zadostni plači, niti ni mogel kupovati od trgovca špecerijskih potrebščin, niti ni mogel oskrbeti zadostnega zaslužka ne čevljarju, ne krojaču in ne drugim obrtnikom. Ob obubožanju delavskih družin je obubožal tudi naš kmet in naš obrtnik. Edino le velekapital se je stalno množil na račun utrčavanja delavskih plač in manipuliranja z gospodarsko krizo.

Usodepolno je bilo napačno tolmačenje gospodarske krize kot da je gospodarska kriza našega kmeta nekaj čisto drugega kot delavčeva in kriza obrtnika zopet nekaj čisto drugega kot kriza kmeta, dočim je vse skupaj le eno in isto vprašanje in prav za prav v nujni vzročni povezanosti. Zato je tudi nemogoče reševati kmeta pred polomom gospodarstva, ne da bi se reševalo tudi vprašanje našega delavca, in nemogoče rešiti obrtnika, ne da bi se istočasno reševalo vprašanje našega delavca in kmeta.

Iz tega je povsem razumljivo, da bo konec gospodarske krize ta, da bo na eni strani silno bogastvo, polno razkošja, brezdelja in polno zdemoralizirane kapitalistične družbe, na drugi strani pa velike množice do skrajnosti obubožanih delavcev, kmetov in obrtnikov. Število obubožanih kmetov in obrtnikov bo stalno poviševalo število delavcev, kar bo še povečevalo uboštvo v delavskih vrstah, ker ti ljudje hodijo že danes in bodo še v večjem številu hodili v industrijo delat za vsak denar in tako že tudi vplivajo na stalno zniževanje delavskih plač. Industrija pa seveda ta žalostni proces v človeški družbi pridno izrablja v svojo korist in postavlja nove tovarne vedno na take kraje, kjer je ta proces v najboljšem razvoju, n. pr. Škofja Loka, Kranj, Št. Vid pri Ljubljani itd. itd. Kajti preračunljivi kapitalistični kader človeške družbe prav dobro vé, da so tu delavske moči najbolj poceni in njihov dobiček večji, kot pa v središču industrije.

Po vsem tem je razumljivo, da more gospodarska in moralna ozdravitev priti le od spodaj navzgor. Če je propast prišla od

kapitalizma navzdol in zadela najprej delavstvo in po njem tudi kmeta, obrtnika in trgovca, more priti rešitev le od delavstva, ki bo najprej zadela kapitalizem, reševala pa najprej delavca, istočasno pa tudi kmeta, obrtnika in trgovca. Če si bo v tej borbi delavec zasigural stalen in dober zaslužek, bodo imeli najprej od tega korist kmet, trgovec in obrtnik, ker bodo lažje in dražje prodajali svoje pridelke in izdelke. Vseh ravnateljev, industrijecev, upravnih svetnikov in delničarjev ni toliko, da bi pojedli toliko poljskih pridelkov, kot jih pridelava kmet, niti ne bodo ponosili toliko čevljev, oblek in drugih izdelkov, kot jih izdelava naš obrtnik in tudi ne toliko špecerijskih zalog, kot jih ima v skladiščih naš trgovec.

Čas je, da delavec spozna enkrat samega sebe in svojo nalogo in se prične boriti za sebe in družino, za svojo čast in dostojanstvo tam, kjer je edino mesto za to. Čas je,

da enkrat spoznajo tudi naši kmetje, obrtniki in trgovci, da je njihovo vprašanje tudi vprašanje našega delavca in njegova borba tudi njihova borba, njegov poraz ali zmaga njihov poraz ali zmaga nad celokupnim in ednim sovražnikom — kapitalizmom.

Čas pa je tudi, da vsi katoličani, predvsem pa javni delavci spoznajo velik pomen delavske borbe za ves družabni red in priznajo delavskim strokovnim organizacijam tisto vrednost in pomen, ki jim dejansko gre. Čas je, da se otresemo nepotrebnega strahu pred boljševizmom, treba je le, da krenemo na pravo pot. Ko se bodo razmere boljšale od spodaj navzgor, se nam ob zadovoljnosti delavskih množic ni bati boljševizma. Ob vsakem izogibanju tega vprašanja, ob podcenjevanju in neprestanem rovarjenju proti 40 let stari in že težko preizkušeni delavski organizaciji, pa je vse to delo le negativno in nevarna vožnja naše skupne barke med Scilo in Karibdo, med kapitalizmom in boljševizmom. Življenje gre svojo pot ne glede na to, kake oči ima naš strah.

Delavsko zbornico delavcem in nameščencem!

Peti predlog JSZ za varčevanje v zbornici, ki ga je plavo-rdeča koalicija odklonila, se je le-tej zdel kar nekam — smešen. Mi smo ga pa dobro premislili in ne bomo odnehali prej, dokler ne postane kri in meso. On nima le finančnega značaja, nego reže naravnost v sistem zbornice same, in smo trdno prepričani, da bo delavstvo stališče JSZ odobrilo v celoti.

Predlog se je glasil: »Članom upravnega odbora, predsedstva in odsekov, ki imajo mesečno eksistenčno plačo, naj se sejnina v celoti črta, prizna pa naj se članom važnejših delavskih profesij in strokovnim tajnikom, ki se smatrajo za delavce.« — Finančni efekt tega predloga bi bil letni prihranek nad 15.000 Din, kar je za današnje čase gotovo lepa vsota. To je ena stran predloga, druga pa je važnejša, zato se moramo pri njej pomuditi malo delj časa.

Volivni red zbornice določa, da morajo zastopniki najvažnejših delavskih profesij kandidirati na prvih 15 mestih. Takih profesij je bil glavni volivni odbor določil 9: rudarje, kovinarje, stavbince, gospodinske pomočnike itd. Zakonodavec je hotel s tem predvsem zagotoviti ročnemu delavstvu pretežen vpliv na vodstvo in politiko zbornice, dobro vedoč, da je polno delavske birokracije in »voditeljev«, ki se smatrajo nenadomestljivim, in bi se menda podrl svet, ako ne pridejo na vodstvo zbornice vprav oni. In tako so tudi vse organizacije na prvih 15 mestih kandidirale pretežno

delavstvo, vendar je bila v tem oziru najčistejša lista JZS. V plenum delavske zbornice so te važnejše profesije tudi prišle. Toda smola je ta, da se plenum zbornice snide na leto komaj enkrat, da odglasuje bilanco in proračun, nakar gre mirno narazen, zakaj v enem dnevu ne more dobiti vpogleda v delo in sistem svojega zastopa. Z drugo besedo se to pravi, da plenum v stvari ne pomeni mnogo, vse pa upravni odbor, ker on vodi zbornično delo in politiko. Zato bi moralo imeti tistih 9 važnih delavskih profesij pretežni vpliv v upravnem odboru zbornice. Dokler se to ne zgodi, je dotična določba volivnega reda le pesek v oči delavstvu, ki naj živi v zmotni misli, da ima v svojem zastopu besedo ono samo, dejansko pa jo ima delavska birokracija in »voditeljska« klika. Ker šteje upravni odbor 12 članov, je treba, da pride vanj 9 delavcev, tri mesta pa naj zasedejo nameščenci. Ob tej sestavi upravnega odbora bi se v zbornici na mah nehale razne kupčije ter začela dobra strokovna politika, zakaj uverjeni smo, da bi se delavci, čeprav različno orijentirani, hitro našli na pravem temelju in bi delavsko politiko vodili zares celokupnemu delavstvu v prid.

Da podkrepimo svoje stališče, si kar oglejmo posamezne člane današnjega upravnega odbora! V njem sede od marksistične »Strokovne komisije« sledeči: 1. Melhijor Čobal, ravnatelj delavskega konzuma v Zagorju ob Savi; je obvezen bolniškemu in pokojninske-

Vin čarski vestnik

Kam bomo prišli? Organiziranim viničarjem, posebno takim, ki dosledno vztrajajo pri zahtevi svojih zasluženih in zakonitih pravic, se od raznih strani čestokrat stavlja očitki, češ, kam vse to vodi, kam bomo s svojimi zahtevami viničarski stan sploh privedli, kam bomo šli, če nas radi našega nastopa nihče več ne bo maral v službi itd. Vsa strašenja in grožnje so najboljše, obenem pa najslabše spricevalo nesocialnih manir, ki jih ima večina vinogradnikov napram viničarjem. Če delaš in trpiš, zraven pa stradaš, da bodo drugi imeli in dobili, in pri tem ne dobiš nikdar pravične, dostikrat celo ne krivične plače, če si z družino bos in nag in brez kruha, pa ne bi smel nikjer trditi, da je to krivica? Ali je tako potem prav? Če so tukaj zakoni, uredbe in predpisi, oblasti in institucije, katere naj vse to izvršujejo, kdo naj bo potem tisti, ki bi imel moč ravno nam viničarjem prepovedati, da se jih ne poslužujemo. Sramota za vsakega tistega, ki se upira priznati viničarju dostojno življenje in državljansko enakopravnost v vseh pogledih. Dvakratna sramota za takega, ki morda nosi celo javno funkcijo in se še dela vernega katoličana. Laže Bogu in ljudem, delavca pa guli do kosti; njegova ljubezen do bližnjega je farizejska. Najboljša lekcijska vsem takim je, če se vsi organiziramo, ker potem izbira ne bo več mogoča; to je pa v naših rokah.

Otrok pa ne! K pobožni gospodinjici na deželi, ki je dala postaviti ob svoji hiši celo kapelico, ki vedno rada daruje v razne verske namene, hodi na božja pota in skoraj vsak dan k obhajilni mizi, sta prišla prosit začasnega stanovanja viničarska zakonca, ki slučajno nista nikjer dobila službe in ne stanovanja. Dotična gospodinja, ki ima del svoje hiše celo prazen, je pristala na to, da bi vzela ta dva na stanovanje, ko pa sta povedala, da imata tudi četvero majhnih otrok (sicer šest, pa več si nista upala povedati), je gospodinja dvignila roke na glavo in vzkliznila: »Za božjo voljo, tedaj pa ne morem dati stanovanja. Tega pa ne, otrok ne. Bog pomagaj! Samo otrok ne k hiši!« — In takih usmiljenih src sebičnosti ter hinavstva, žal najdemo pri nas vsepovsod, to največkrat pri ljudeh, pri katerih bi bilo najmanj pričakovati.

Svoje pravice so dosegli. Viničar Tkalec Ivan je dobil od uprave admontskega samostana izplačanih 500 Din dolgujoče nagrade. Spor z viničarji ge. Karoline Hintze se je končal z medsebojnim sporazumom, tako, da je dobil Kocjan Ivan izplačanih 500 Din, Pučko Jakob 800 Din in Štruel Ludvik 800 Din. Na viničarski komisiji v Radenci Slatina se je razišlo, da ima viničar

Petek Alojz do 1. aprila 1935 pravico ostati v dosedanem stanovanju, viničarka Kovačič Ana iz Hrašenskega vrha pa mora ostati še najmanj eno leto v dosedanji službi z nespremenjenimi pogoji.

Gornja Radgona. Tu se bo vršilo 19. nov. šest viničarskih komisij, ki so jih predlagali viničarji po Stokovni zvezi viničarjev. Treba bo tudi načeti vprašanje, da bodo inozemci morali bolje plačevati viničarje in delavce po svojih tukaj vinogradih. Onemu gospodu simpatizerju avstrijskih hitlerjevcev, vinogradniku, ki je zagrozil svojim viničarjem s takojšnjim odpustom, če bi se organizirali, bo pa treba občutno na prste stopiti. Tukaj smo danes mi narod in si ne bomo pustili komandirati od koga tam preko... ali njihovih prijateljev tukaj.

Posmrtninski sklad beleži zopet dva slučaja. Umrli je tov. Štähara Lena od skupine Limbuš, posmrtnina 500 Din in Novak Leopold, od skupine Kapela, posmrtnina 700 Din. Svojem obeh ostalih naše iskreno tovariško sožalje! Vsem drugim pa opomin, da si svoje družinske člane zavarujete pri našem posmrtninskem skladu. Sledi 37. in 38. pobiranje prispevkov.

Mariborska ekspozitura

Maribor. Kakor smo že poročali, smo se preselili iz naših prostorov v tretjem nadstropju v prvega. To pa zato, ker so Narodni predložili Delavski zbornici predlog za izmenjavo lokalov, ki jih imajo strokovne organizacije v palači OUZD. S predlogom so s pomočjo socialistov prodrli. Zanimivo je, da so svoj predlog opirali na tkzv. delegatski ključ Delavske zbornice, in da imajo v Mariboru ogromen promet, pardon — pokret, ter morajo izven svojih lokalov, še drago plačevati druge lokale za svoje sestanke. Da ne bi bil ta pokret preveč materialno oškodovan, in tako delavstvo ne bi prišlo do svojih težko pričakovanih pravic, se je naša ekspozitura odločila, da se prostori zamenjajo. Kaj pa sedaj? Nikjer ne vidimo tistega mogočnega prometa, katerega smo pričakovali in o katerem se je toliko govorilo. Lokali so še manj obiskani kakor prej. Tako opažamo, da gre pokret NSZ v Mariboru rakovo pot. Delavstvo išče rešitve v delavskem pokretu, katerega tudi sami vodijo. Zato naj se delavstvo zaveda, da strokovna organizacija, ki daje legitimacije za sprejem v službo, in katero baje razni ravnatelji v Melju upoštevajo, ne more biti delavska.

mu zavarovanju; 2. Alojzij Sedej, višji uradnik in načelnik mladinskega oddelka pri socialno-političnem referatu mest. magistrata v Ljubljani. Je neobvezen bolniškemu in pokojninskemu zavarovanju. Da je mogel kandidirati v zbornico, je bilo treba še specijelne službe, po kateri so ga prijavi v zavarovanje pri OUZD. Postal je celo predsednik Del. zbornice! 3. Rado Čelešnik, vodja ekspoziture OUZD v Ljubljani, neobvezen pok. zavar., kot uradnik OUZD ne plačuje polnih premij bolniškega zavarovanja, nego samo nekaj nad 10 Din mesečno. OUZD bi moral biti pod zbornično kontrolo, ne pa da ima sam vpliv nanjo! 4. Alojzij Bešter, kovinar v tovarni »Saturnus« v Mostah pri Ljubljani. Je polnovreden član zbornice. 5. Lovro Jakomin, izučen čevljar, strokovni tajnik, je polnovreden član zbornice. — »Narodna strokovna zveza« ima v odboru sledeče: 1. Dr. Joža Bohinc, ravnatelj OUZD v Ljubljani, nečlan zbornice, velja o njem isto kot o gospodu Čelešniku. 2. Rudolf Juvan, načelnik mestnega magistrata v Ljubljani, višji uradnik, neobvezen socialnemu zavarovanju. 3. Joško Zemljčič, knjigovodja firme Medic in Zankl v Ljubljani, polnovreden član zbornice. 4. Dragotin Kosem, funkcionar Saveza grafičnih radnikov v Ljubljani, polnovreden član zbornice.

Od JSZ: 1. Rešek Edvard, papirniški delavec iz Vevč pri Ljubljani, polnovreden član zbornice. 2. Peter Lombardo, stavbinski strokovni tajnik, polnovreden član zbornice. 3. France Žužek, knjigovodja borze dela, obvezen bolniškemu in pokojninskemu zavarovanju, polnovreden član zbornice.

Finančna kontrola: Rdeči: 1. Petejan Joža, uradnik OUZD v Mariboru, neobvezen socialnemu zavarovanju. 2. Plavi: Štruc Jakob, rudar iz Trbovelj, polnovreden član zbornice. 3. Beli: Rozman Peter, viničarski strokovni tajnik, polnovreden član zbornice.

Tako torej! Edino JSZ je v upravni odbor poslala ljudi, ki jih je smatrati za delavce in nameščence, drugod prevladuje uradniški element, ki sploh ne plačuje prispevkov za zbornico po svojih glavnih dejanskih službah. Sedaj naj delavstvo sodi: Ali vodijo zbornico delavci in nameščenci?! Ne! Zato pojdimo na delo, da očistimo to svojo hišo nepotrebne navlake! Rdeči so ob volitvah kričali: Delavsko zbornico delavcem in nameščencem! Dali so jo v roke birokraciji. Mi pa tudi sedaj pravimo: Delavsko zbornico delavcem in nameščencem!

Širite »Delavsko Pravico«!

Kar se pa tiče spremembe vodstva pri NSZ v Mariboru, nam je tudi precej znano. Njihovi delavci res niso imeli preveč vpogleda v delovanje raznih voditeljev, vedo pa vendarle, za kaj gre.

Papirničarji

Sladki vrh. Že v eni zadnjih števil »Delavske Pravice« smo omenili, da pri nas redno ne obratujemo radi raznih popravil. Pripomniti pa moramo, da so pri vseh neprostovoljnih praznovanjih prizadeti največkrat samo naši člani. Vsled takšnega prisilnega praznovanja so naši člani upravičeno ogorčeni, posebno, ker bi podjetje včasih lahko našlo tudi kak drug izhod. Tako bi se to praznovanje lahko po skupinah menjavalo, saj je to pri nas mogoče, ker smo po večini itak vajeni opravljati povprečno vsa dela, ki jih ima naš obrat. Nimamo strojev, na katerih bi morali vršiti službo posebni specialisti.

Res je, da vlada med nami delavci precej sebičnosti ter medsebojnega zavidanja. Takšno zavidanje pa se da odpraviti, ako podjetje pokaže tukaj svojo dobro voljo in splošni socialni čut. Priznamo tudi, da nam je še potrebno večkratno predavanje o naši delavski zakonodaji in naših pravicah. Ne smemo pa tudi prezreti, da je nekaterim potrebno tudi predavanje o dolžnostih, ki jih ima napram podjetju. Želimo pa tudi, da bi naši papirničarji, ki so organizirani v JSZ, stopili v ožji stik z odborom, in nam poročali o službenih razmerah.

Mi delavci v Sladkem vrhu se zavedamo, da podjetje danes težko izhaja. Zavedamo se pa tudi, da tega ne upoštevajo oni faktorji, ki bi se v prvi vrsti morali. Za prihodnji sestanek, ki bo pravočasno javljen, Vas še danes pozivljamo, da se ga polnoštevilno udeležite.

* * *

JAVNA ZAHVALA.

Podpisana se iskreno zahvaljujeva vsem, ki so spremili na zadnjem potu našega brata in soproga Valentina Polaka, kakor tudi za poklonitev venca, častno spremstvo z društveno zastavo skupine papirniškega delavstva, kakor tudi gasilski četi Zg. Pirnice. Vsem naša iskrena zahvala. — Polak Marija, žena; Polak Franc, brat.

Lesno delavstvo

Rimske toplice. V nedeljo smo imeli članski sestanek, katerega namen je bil razgovoriti se o ustanovitvi Mladinskega odseka. Tovariš Lesnik je razložil, kakšen namen in kako naloge imajo ti odseki. Mi hočemo vzgojiti iz mladine ljudi, ki bodo zmožni in bodo hoteli delovati za dobrobit delavca in celote. To je glavni namen onih, ki so dali vzpodbudo za ustanavljanje odseka in to mora biti glavni namen vsakega odseka. V svrhu dosege svojega cilja se poslužujemo raznih sredstev, n. pr. dramatike, petja, godbe itd. Največ pažnje pa moramo polagati na sestanke. Poskrbimo, da bo na sestankih govorilo čimveč tovarišev in tovarišic, bodisi s samostojnimi govori, ali odlomki iz časopisov, knjig itd. Kdor nastopa na odru, ali je pri pevskem zboru, mora tudi na sestanke. Ne dovoljujemo izjem. Sestanki naj se odvijajo točno ob napovedani uri. Zamudnikov ne čakajmo. Mladina se mora navaditi točnosti. Na sestankih, zlasti pa pri prireditvah in po prireditvah, pazimo na dostojnost. Nasprotniki pokreta se vesele, ako morejo kaj očitati tovarišem. Ozki stiki naj bodo med starejšimi člani skupine in mladino. To je potrebno za vse. Skupina si bo tako vzgojila iz mladine naslednike, ki bodo prevzeli težke naloge odbornikov in zapornikov od starejših. Odeček pa rabi starejše tovariše, za razne nasvete in navodila, ter pomoč ob prireditvah.

Ako bomo delali po teh navodilih, potem bodimo prepričani, da ušakamo lep napredek našega mladinskega gibanja.

Št. Vid nad Ljubljano. Ker se pretekli torek sestanek ni vršil radi slabega vremena, se bo vršil v nedeljo, 18. novembra ob 9, to je po osmi maši, v dvorani cerkvenega doma. Prosim vse člane, da se sestanka sigurno udeležijo. — Predsednik.

To in ono

Škofja Loka. Poročila se je v nedeljo naša tovarišica Marija Bernik z g. Zihrl Janezom. Novoporočencema obilo sreče!

Konferenca o zaščiti delavske mladine

Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij v Utrechtu (Holandija) bo imela novembra meseca t. l. konferenco, na kateri se bo proučeval predvsem problem nezaposlenosti delavske mladine. Na konferenci, katere se bodo udeležili voditelji delavskih mladinskih organizacij, se bo sestavila peticija, ki se bo poslala mednarodni konferenci dela, ki se bo vršila prihodnje leto. Namen te peticije je, konferenco dela prisiliti, da se bo z vso vmeno zavzela za pereče vprašanje nezaposlenosti delavske mladine.

Nadalje se bo na konferenci razpravljalo še o podaljšanju šolske obveznosti delavske mladine, izgraditvi poklicnega pouka, posebnih delih za mlade brezposelne delavce ter o počasni uvedbi mladih brezposelnikov v produkcijski proces, z upokojitvijo starejših delavcev in skrajšanjem delovnega časa.

Naša organizacija zaradi slabih finančnih razmer ne bo mogla poslati delegatov. Pač pa bomo izdelali obširno poročilo o stanju naše delavske mladine, njene organizacije ter socialne zaščite.

Koliko premoga porabijo drž. železnice?

Znano je, da so slovenski rudniki najmodernejši v državi. Zato je tudi njihova kapaciteta močnejša, kakor drugih rudnikov. Zanimivo pa je, kako se giblje odjem drž. železnic iz slovenskih premogovnikov. Slika tega odjema je ta-le:

	1929/30	1930/31	1931/32
Slovenija, priv. rudniki	45.2%	29.0%	31.2%
Srbija, priv. rudniki	18.4%	19.2%	22.4%
Hrvatska, priv. rudniki	4.-%	5.2%	5.3%
Dalmacija-Bosna, priv. r.	4.6%	5.2%	5.3%
državni rudniki	27.8%	40.3%	55.3%

V letih 1933 in 1934 so se ti odjemi še bolj znižali. Radi takih razmer se življenjski standard našega rudarja vedno bolj nivelira navzdol.

Proslava 40 letnice v Celju

Kadar gotove ideje prodro med članstvo, odnosno med ljudstvo, potem je prva dolžnost, da ono samo začne izvajati započeto, v prvi vrsti z dejanjem, potem pa z živo, od pokreta poduhovljeno besedo. Naša proslava naj bo kakor trenoten razgled nazaj v preteklost, še bolj pa mora biti oko usmerjeno naprej. In ker to proslavo priredi celjsko članstvo, tedaj je nujno, da v prvi vrsti ono samo iz dna svoje prepričovitosti pokaže svetu usidranost svojih misli o najnujnejšem vprašanju: socialna rešitev! To bo skušalo storiti na dva načina: **z izdajo celjske številke »Delavske pravice«** in **s popoldanskim delavsko prireditvijo**. Da nekoliko utemeljimo: članke za celjsko številko »Delavske pravice« so napisali pod različnimi naslovi člani naše skupine. Njen namen je predvsem dokazati idejno doraččenost naših članov, tudi izven centra.

Popoldanski oderski nastop pa naj predloži živo življenje brez hinavščine in brez pretiravanja. O prireditvi sami bo poseben članek v celjski »Delavski Pravici« in je potrebno, da ga prečitajo udeleženci in s tem dobijo podroben vpogled.

S tem bi bilo na kratko povedano tovarišem in tovarišicam o naši nameri.

Celjskemu članstvu in prijateljem našega gibanja pa predvsem dvoja: Bodimo ponosni, da proslavljamo 40-letnico našega gibanja, ki je za resnično poštenje! Na ceste in v hiše s pomnoženo naklado »Delavske pravice«. V boj z agitacijo za udeležbo na prireditvi.

Stran z malodušnostjo!
Spreglejmo, tudi to je korak naprej!

* * *

Članstvo se naj udeleži skupnega razgovora v nedeljo, ob 9 dopoldne, v Delavski zbornici. Snov vam je znana! Vsi in točno!

Konferenca zaupnikov II. skupine rudarske zadruga s TPD

Dne 12. novembra t. l. se je vršila na TPD konferenca delavskih zaupnikov II. skupine rud. zadruga v zmislu obstoječe kolektivne pogodbe.

Zastopani so bili: g. gen. rav. Skubic, g. centr. rav. Hainrich, načelnik II. skup. rud. zadruga Franc Pliberšek ter lokalni načelniki iz Trbovelj, Hrastnika, Zagorja, Hudejame in Kočevja.

Intervencija se je vršila glede sledečih točk kolekt. pogodbe:

1. Da se premeste učni kopači v kopaške kategorije, kar je gen. ravnateljstvo še zaenkrat odgodilo zaradi pomanjkanja tozadevnih podatkov od ravnateljstva.

2. Deputatni premog se izenači za vse revirje TPD tako, da dobi vsak upravičenec 3 tone kockovca in 3 tone orehovca letno, kar se je dosedaj različno prakticiralo po go-tovih revirjih.

Tečaji rudarskih zaupnikov

Hudajama: Pri nas se je vršil zaupniški tečaj II. skupine rudarske zadruga od 29. oktobra do 11. novembra t. l. Vršil se je popolnoma na nevtralnem podlagi. Vabljeni so bili delavci vseh naziranj, t. j. člani vseh strokovnih organizacij. Tečaj je posejalo 32 delavcev-rudarjev, večinoma iz obrata »Liša«. Za obrat Hudajama se bo vršil slični tečaj tudi tekom te zimske sezone.

Poročevalec in vodja tečaja je bil tovariš Franc Pliberšek, načelnik II. skupine rudarske zadruga iz Trbovelj. Tečaj je obsegal sledeče učne predmete: I. del: a) Kaj je delavski zaupnik; b) Dolžnosti delavskega zaupnika; c) Pravice delavskega zaupnika; d) Zaščita delavskega zaupnika; e) Kdaj mora posredovati delavski zaupnik; f) Kaj stori delavski zaupnik v času stavke; g) Kako mora delavski zaupnik nastopati pri predpostavljanih, delodajalcih, uradih in ustanovah; h) Socialno zavarovanje delavstva; i) Socialna zaščita delavstva; j) Delavske ustanove; k) Kolektivna in individualna delovna pogodba. — II. del: a) Praktična na-

3. TPD se obveže plačevati odškodnino tistim, ki so klicani na orožne vaje (§ 219. obrt. zakona).

4. Da se upokojeni rudarji, kateri imajo sina ali poročeno hčer ter je mož rudar, obdrže še nadalje v stanovanju.

5. Za rudnik Kočevje se je obljubilo en ših več mesečno, tako da bodo delali 16 ših-tov na mesec.

6. Obljubilo se je tudi od strani gen. ravnatelja, da se bo zaradi stanovanjske bede v Trbovljah v doglednem času izgotovila ena že stoječih neizdelanih stanovanjskih hiš.

Obravnavala so se še razna druga pereča vprašanja, na katera pa se ni dobilo jasnih in pozitivnih odgovorov.

Iz vsega zgoraj navedenega se vidi, da vrši II. skup. rud. zadruga res z veliko po-zrtvovalnostjo svojo nalogo za izboljšanje po-ložaja rud. delavstva.

vodila za pisanje prošnje, vlog, pritožb in dru-gih pisemskih predmetov na podjetja, ustanove in urade; b) Naznanitev sestankov in zboro-vanj; c) Kako se sestavijo zapisniki vseh vrst. — III. del: Poljudna predavanja o nastanku premoga in drugo.

Poudariti moram, da je tov. predavatelj res strokovno dobro podkovan ter je vse točke pro-grama rešil in obrazložil na splošno zadovolj-nost tečajnikov. Bil je ves čas stvaren in strogo objektivni ter kot tak ni žalil srčnega čuta niti enemu izmed navzočih članov, bodisi katerekoli strokovne organizacije.

Da so taki zaupniški tečaji velikega po-mena za splošno delavstvo, posebno pa za tiste, ki stoje še danes izven strokovnih organizacij, je popolnoma razumljivo. Le dobro poznanje naših socialnih zaščitnih zakonov, delavskih ustanov, ter nepretrgano in vestno delovanje v res delavskih strokovnih organizacijah nas bo enkrat privedlo v boljšo bodočnost. — »Ni borbe brez žrtev«, in ni »žrtev brez zmage«, to naj bo naše geslo v bodoče.

Vprašanje zaposlitve tujcev v mariborskih tekstilnih tovarnah

Par vrstic o tem vprašanju smo čitali zad-nje dni v dnevnem časopisju. Omenilo se je, da bi bilo dobro enkrat napraviti seznam vseh v Mariboru zaposlenih tujcev. Seveda ne smemo med tujce prištevati naših rojakov izven mej naše države. Saj ti so ravno tako izkoriščani kakor domači. Treba bi bilo napraviti statistiko, iz katere bi bilo razvidno, kakšno delo oprav-ljajo in za kakšno ga je podjetje zahtevalo iz inozemstva? Ali ima dovoljenje? In koliko časa ima pravico bivati v naši državi?

Znano nam je, da je v Mariboru zaposlenih ogromno število tujcev, ki se skrivajo pod ime-nom »specijalistič«, čeprav ne vrše takih poslov in niti ne obvladajo našega jezika. Temu vpraš-anju bi bilo treba posvetiti več pažnje, vsaka-kor bi morale biti o zaposlitvi tujcev informi-rane tudi strokovne organizacije in pa Delav-ska zbornica, ki bi morala voditi točno stati-stiko o zaposlenju inozemcev, in to statistiko dajati v kontrolo in pregled tudi strokovnim organizacijam. Tako, da bi imelo tudi delavstvo samo pregled. Čisto jasno je, da bi se potem lažje kontroliralo, kateri tujci so res nenado-mestljivi in kateri ne. Znano dejstvo je, da za-vezujemo t. j. najboljše mesta s sijajnimi plačami, in imajo seveda tudi odločilno besedo o zapo-slitvi in plačah našega delavstva. Delavstvo tudi ve, da mnogi niso za drugega sposobni, kakor za priganjstvo itd.). Seveda delati se mora do-sledno. Ne pa, kakor smo pred časom opazovali, da je nastal velikanski krik in hrup po časopi-sju proti židom in tujcem, če je pa dotični

izpolnil pristopnico, pa je bilo vse v redu, go-voril je lahko tudi culukafski jezik, to je bilo vse postranskega pomena. S takimi sredstvi se ne bo preprečil naval tujcev v naše tovarne, pa tudi število sedanjih se ne bo zmanjšalo.

Zato predlagamo, da skušajo v centrali stvar forsirati na merodajna mesta in da se to vprašanje rešuje dosledno, brez vsakih ozirov. Skrajni čas je že, da se vendar enkrat nekaj poštenega ukrene, da pridejo naši domači spo-sobni ljudje do mest, ki jih odjedajo tujci. Da se pa tudi delavstvu preskrbi eksistenčni mi-nimum in se ga obvaruje pred šikanami od strani tujcev, zaposlenih po naših obratih. To bo pa doseglo delavstvo le po poštenih strokov-nih organizacijah, po sposobnih in nesebičnih zaupnikih.

IZ UPRAVE.

Prihodnja številka »Delavske pravice« iz-ide že v torek, 20. t. m. Vse gradivo kakor tudi inserate so zbrali celjski tovariši, ki prirede v nedeljo, dne 25. t. m. proslavo 40-letnice JSZ v Celju.

POLOŽNICE

prilagamo v tej številki vsem cenj. naročni-kom, ki jim je potekla naročnina, ali pa če imajo kak zaostanek. List se vzdržuje samo z naročninol

Gospodarske težave nameščencev

Nepravilna kontrola. K trgovcu, ki pa je slučajno odsoten, pride uradnik Inšpekcije dela ter stavlja pomočniku razna vprašanja, na katera mu ta odkritosrečno odgovarja. Pojasni mu seveda tudi, kdaj odpirajo in zapirajo trgovino, kar na deželi ni baš natančno. Uradnik si vse natančno zapiše in na koncu razgovora da pomočniku izjavo podpisati. Čez kakih 14 dni pa je klican na županstvo njegov gospodar, kjer ga zaslišujejo glede nedostatkov v obratu. Ker noče ničesar priznati, mu pomole pod nos od njegovega pomočnika podpisano izjavo, nakar se seveda mora vdati. Obračun, ki ga imata nato gospodar in njegov pomočnik, si seveda lahko vsakdo sam predstavlja. Po našem mnenju naj bi inspekcija dela vršila svojo kontrolo, ki je sicer zelo potrebna, nekoliko drugače in sicer tako, da ne bi bili uslužbenci radi svojih izjav izpostavljeni jezi gospodarjev. Eventuelno naj nastavljenca pokličejo k zaslišanju, kjer naj ga zaprisežejo. V tem slučaju bo moral govoriti resnico, ne da bi ga za to gospodar mogel napadati.

Brezposelnost brez meje. Iz dnevnega časopisa posnemamo, da število trgovin in obrti v zelo veliki meri pada. Tako je bilo v 3. četrtletju na novo objavljenih 223 trgovin in 235 obrti. Te številke pomenijo veliko tudi za na-

meščence, zlasti če pomislimo, da je nazadovalo število trgovin in obrti v zadnjih 3 letih za 5296! Zavedati se namreč moramo, da so oni, ki so v tej številki zapopadeni, zaposlevali nameščence, če ne več, enega pa gotovo. Seveda so se po odjavi morali vsi ti uvrstiti med brezposelne. Da pa je med njimi mizerija in borba za službe še večja, moramo prišteti k njim še prejšnje njihove gospodarje, ki tudi iščejo sedaj zaposlenja, dočim so prej sami druge zaposlevali. Ni pa še nobenega izgleda, da bi se to stanje obrnilo na bolje.

Majhen zaslužek — velik promet! K tej krilatici, ki jo nekateri trgovci uporabljajo v reklamah, bi mi še pristavili: »In skorajšnja propast.« Če ne za enega, pa za drugega, kajti zavedati se moramo, da več kot znaša potreba ljudstva, ni mogoče prodati, pa naj bo roba še tako poceni. Če boš ti delal z majhnim zaslužkom večji promet, je jasno, da ga drugi ne bo mogel delati in tudi zaslužiti ne, ter bo moral kmalu zapreti svojo trgovino. Pa tudi trgovec z gorjnim načelom bo kmalu na vrsti, ker večji promet zahteva večje stroške, ki jih ne bo zmogel. In konec bo tudi pri njem tak, da bo zaprl svoje poslovalnice, nameščence pa pognal na cesto s trebuhom za kruhom.

Češkoslovaška uvedla 40urni delovni teden

Češkoslovaška je ena redkih držav v Evropi, kjer se socialno vprašanje tudi praktično rešuje. Tako je ministrstvo za socialno politiko odredilo, da imajo vsa podjetja, ki dobe državna naročila, zaposeliti svoje delavstvo samo 40 ur tedensko pri isti plači kot prej pri 48 urnem delovnem času.

Podjetja, katera bi to naredbo kršila, so od nadaljnjih naročil izključena. Plače, katere prejemajo kvalificirani, kakor navadni delavci, morajo biti urejene in zasigurane po kolektivnih delovnih pogodbah. Podjetja, ki izvršujejo državna naročila ne smejo sprejemati nove delavce le potom posredovanja javnih in strokovnih borz dela.

Pri nas pa ravno tiste tvrdke, ki dobivajo delo od strani države in raznih samouprav, zaposleno delavstvo najbolj izkoriščajo. Države, kakor razne samouprave, so tu prve

poklicane, da naredijo konec takemu izkoriščanju. Ne gre namreč samo za to, da bo delo čimprej in čim ceneje izvršeno. Gre tu tudi za kvaliteto dela in pošten zaslužek. Naj razni gospodarji, ki veliko govore o socialnih problemih in imajo pri oddaji državnih naročil, kakor tudi od strani samouprav veliko besede in o teh naročilih odločajo, začno reševati ta problem tako, da bodo pri tem zaščitili tudi delavstvo. Čehi nam dajejo v tem pogledu dober zgled. Brezposelnost in nezadovoljnost se najbolj učinkovito pobijata s tem, da se za pošteno delo dá tudi pošteno plačilo. Doslej namreč ravno podjetja, katera vršijo dela po naročilu države ali samouprav, delavstvo najbolj izkoriščajo in s tem dajejo povod, da so se zniževale plače tudi ostalemu delavstvu. Ne kriči to vprašanje po rešitvi samo od strani delavcev, marveč je na tem živo interesirano naše narodno gospodarstvo.

Odškodnine za delo - vajencem

Znano je, da ima Avstrija vajeniško zaščito zelo dobro izvedeno. Tako imajo vajenci poleg drugih ugodnosti tudi pravico do odškodnine. Toda ne samo pravico na papirju, kakor ta obstoja pri nas, marveč to odškodnino dejansko tudi dobe.

Vajenci, zaposleni pri dunajskih obrtnih združenjih dobijo odškodnino za delo po času zaposlitve in značaju stroke. V ortopedsko-mehaničnih delavnicah prejemajo vajenci od

1 do 6 mesecev učenja 5 šilingov (40 Din), od 7 do 12 mesecev 7 šilingov (56 Din), od 13 do 24 mesecev 9 šilingov (72 Din) in od 25 do 36 mesecev 13 šilingov (124 Din) odškodnine na teden.

V nadaljnjih številkah »Delavske Pravice« bomo objavili višino odškodnine za vsako stroko posebej. Vseh strok je 22.

Naša skrb in zahteva pa mora biti, da se to čimprej izvede tudi pri nas.

Delavska kultura

Hudajama. Pod okriljem Strokovne skupine imamo dva Mladinska odseka in sicer v Laškem in v Rečici. V Laškem je bil odsek ustanovljen v začetku letošnjega leta. Sestanke ima odsek vsak četrtek. Nastopil je že na odru in ima tudi pevske vaje.

Mladinski odsek v Rečici (Hudajama) je starejši. Ima svoj tamburaški zbor. Ob poletni pasji vročini je zadremal, hladna jesen ga je zopet prebudila. Pričeli se bodo redni sestanki in tamburaške vaje.

Odseka imata svoje sedeže poldrugo uro hoda eden od drugega, vendar sta že nastopila

skupno v Laškem in Rečici. Laški z dramatično igro, rečički s tamburaškim zborom.

Ako bosta oba odseka vztrajno delovala po načrtu, ki sta si ga pred kratkim časom osvojila in bo laški odsek izvežbal svoj pevski zbor, potem bodo skupni nastopi še lepši.

Oba odseka se bosta udeležila akademije v Celju, dne 25. novembra. Naj bi se je udeležili tudi starejši tovariši od skupine.

V šoli. »Janezek, zakaj se pa smeješ?«

»Na nekaj sem mislil, gospod učitelj.«

»Zapomni si, da med mojim predavanjem ne smeš na nič misliti.«

OUZD v oktobru 1934

Povprečno število zavarovanih delavcev v oktobru 1934 je znašalo 82.831; od tega 51.894 moških in 30.937 ženskih. Napram oktobru lanskega leta se je članstvo povečalo za +4.091 zavarovancev. Ta letni diferencial opazamo skoraj nespremenjen že približno pol leta. Dočim je prvotno žensko članstvo hitreje naraščalo kot moško, ne moremo tega več trditi o zadnjih mesecih. Iste tendence moramo pričakovati v bližnji bodočnosti.

Padanje delavskih plač je začelo že pojejavati. Letni diferencial povprečne dnevne zavarovane mezde je znašal: v juliju 1934 —0.77 Din, v avgustu —0.76, v septembru —0.73 Din in v oktobru —0.65 Din.

Naglasiti je treba, da znaša letni padec povprečne dnevne zavarovane mezde ženskih samo —0.07 Din v oktobru.

Celokupna dnevna zavarovana mezda vseh zavarovancev je znašala v okt. 1934 1.877.184.— Din in je za +41.546.80 Din večja od oktobra lanskega leta.

Izredno velik je pa odstotek ženskih bolnikov, namreč 2.96%. Absolutni prirast znaša 0.58%, to pomeni, da je imel OUZD letos v oktobru za cirka 20% več ženskih bolnih članov, nego v oktobru lanskega leta.

Soc.-gospodarske zanimivosti

Trošarina na sladkor znaša pri nas 7.77 Din za kg. Še višjo ima Italija in sicer 11.70 Din za kilogram. Najnižjo pa ima Francija 1.91 Din za kilogram. Brez trošarine na sladkor so sledeče države: Švica, Turčija, Grška, Švedska, Norveška, Belgija in Danska.

V letu 1932 smo producirali papirja in sicer tiskovnega 2.346 ton, srednje finega 2571 ton, brezlesnega 3046 ton, omotnega 7.943 ton, svilastega 146 ton in cigaretnega 296 ton, skupaj 16.348 ton. Naše papirnice pa morejo producirati letno 42.000 ton papirja. Njihova kapaciteta tedaj ni izrabljena niti za 50%.

Iz knjige »Jug. privreda«.

Deževalo je v vino. Gost: »Vaša kislica je od samega vraga!«

Gostilničar: »Oprostite, zaradi neprestane ga deževja je letošnje vino sploh slabše!«

Gost: »No, v vaše vino je moralo še posebno močno deževati.«

USNJARSKA IN
ČEVLJARSKA
ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V TRŽIČU

„Runo“

IZDELUJE VSAKO-
VRSTNE OVČJE IN
KOZJE KOŽE KA-
KOR TUDI BAR-
VANO USNJE ZA
POVRŠNIKE

POSTREŽBA TOČNA
CENE SOLIDNE